

รู้จักกับ ร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ปี 61

วิชัยฤทธิ์ เมาระพนธ์

ที่ปรึกษาโครงการการรณรงค์ของหน่วยงานภาครัฐ
สำนักสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา
แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ด้วย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล และสิทธิความเป็นส่วนตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์หรือนำไปเผยแพร่โดยมิชอบซึ่งไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด อาทิ การฉ้อโกง การปลอมแปลง สวมสิทธิหรือแม้กระทั่งนำไปแอบอ้างเพื่อกระทำการหมิ่นประมาท ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น และสร้างความเสียหายต่อเนื่องเป็นวงกว้างต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงที่ผ่านมาเราคงได้รับทราบข่าวสารข้อมูลกรณีของปัญหาที่เกิดจากการรวบรวม และใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการโดยผู้ให้บริการจะนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างความได้เปรียบเปรียบทางธุรกิจ แต่มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหล ทั้งกรณีของ Facebook Google หรือแม้แต่ True ก็เป็นตัวอย่างสำคัญ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องเร่งผลักดันให้มีกฎหมายที่ว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศ เพื่อสร้างกลไกการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานที่เป็นสากล โดยต้องไม่สร้างภาระหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้องจนกลายเป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการ

ประกอบธุรกิจการค้าหรือการให้บริการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหากละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยภายหลังจากการรับฟังความคิดเห็นตามขั้นตอนการยกร่างกฎหมาย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้เสนอร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2561 ที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีมติเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2561 และจะนำเข้ากระบวนการยกร่างเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือ สนช. ต่อไป ซึ่งคาดว่าจะมีพิจารณาประกาศเพื่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวภายในช่วงปลายปี พ.ศ.2561 นี้

ร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดนิยามข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งหมายถึงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม
2. สิทธิเจ้าของข้อมูล (Data Owner) เช่น สิทธิเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตน และขอให้เปิดเผยถึงการได้มา สิทธิขอให้ระงับการใช้/ลบหรือทำลาย สิทธิขอให้แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ทันท่วงที สมบูรณ์
3. กรณีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล การแจ้งเหตุการณ์ละเมิดให้เจ้าของข้อมูลทราบ พร้อมรายงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ถึงมาตรการเยียวยา เช่น การเก็บ รวบรวม ใช้หรือ

เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ต้องขอความยินยอม แจ้งวัตถุประสงค์ ชัดเจนหรือลบหรือทำลายข้อมูลเมื่อพ้นระยะเวลา

4. หน้าที่ผู้ควบคุมข้อมูล (Data Controller) กำหนดหน้าที่ ในการดูแลข้อมูลส่วนบุคคล การเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคล ต้องขอความยินยอม แจ้งวัตถุประสงค์ชัดเจน หรือลบ หรือทำลายข้อมูล เมื่อพ้นระยะเวลา

5. หน้าที่ผู้ประมวลผลข้อมูล (Data Processor) ประมวลผล ข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยตามคำสั่งของ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ที่ต้องมีมาตรการดูแลความมั่นคง ปลอดภัยในการประมวลผล

6. มาตรการความปลอดภัย ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล และผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยที่เหมาะสม

ในทางปฏิบัติแล้วปัจจุบันประเทศไทยก็มีการบังคับใช้ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอยู่บ้างแล้ว แต่จะเป็นเพียง บทบัญญัติที่กำหนดให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการ ทำธุรกรรมเฉพาะในบางเรื่อง อาทิ การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือก็ตาม พ.ร.บ. การ ประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 การให้ความคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานรัฐตาม พ.ร.บ. ข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 การให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิต ของลูกค้าที่ขอสินเชื่อตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

พ.ศ.2545 เป็นต้น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมขอบข่ายของธุรกรรมโดยเฉพาะ อย่างยิ่งที่เป็นทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมี พ.ร.บ. เฉพาะที่มีความทันสมัย และอย่างที่กล่าวถึง ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องระดับสากลเพื่อให้เกิดการ ยอมรับสำหรับการคุ้มครองธุรกรรมระหว่างประเทศด้วย

กฎหมายในระดับสากลที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งมักจะถูกนำมาใช้เปรียบเทียบเป็นบรรทัดฐานในการกำหนด ขอบเขตของกฎหมายในดำนนี้ คือ Regulation (EU) 2016/679 General Data Protection Regulation หรือเรียกย่อๆว่า GDPR เป็น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ซึ่งได้มีผู้ เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายทำการพิจารณา และวิเคราะห์ประเด็น ความสอดคล้องของร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กับ GDPR ภายใต้ประเด็นการบังคับใช้ที่สำคัญดังนี้

1) การกำหนดบทนิยาม “ข้อมูลส่วนบุคคล”

ร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 6 กำหนดว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล (บุคคล ธรรมดาเท่านั้น) ซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงการระบุเฉพาะชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน หรือที่อยู่ทางธุรกิจ และข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ